

Цетиње, 26. марта

Цариградске младотурске ефендије ускипјеле гњевом на Црну Гору због — устанка у Арбанији. Њихов полуслужбени орган „Танин“ већ нам објављује рат, разумије се, на папиру.

Са Босфора лете онтужбе противу Црне Горе. Откако су у Цариграду хуријетом „усрећили“ царство, уобразиоли су, да ће се Отоманској Империји вратити златна времена од опсаде Беча. Замислили су, да је довољно прогласити „хуријет“, који у Турској мало ко разумије, па да све буде срећно и задовољно. Иначе, под плаштом уставности нека се продужи стара владавина. И пошто је свијет ухватио траг тој подвали, коју је проказало продужење старих насиља над хришћанским немусломанским поданицима, објављена промјена на боље изгубила је повјерење, које је имала у почетку. Вук длаку мијења, а Ђуд никада. Како се царство кривицом својих нових управљача опет налази у трзавицама, природно је што се тежи, да се, у оскудици способности, незадовољство хоће да сузбије насиљем, а одговорност за то да се баци на невинне. Познат је систем тих лажних демократских владавина, које обмањују свијет причама о једнакости, братству и слободи. Оне узроке своје неуспјеху вазда траже или у некаквим „реакционарима“, или у спољашњим непријатељима. У себи их неће да виде. Ти су изговори у моди међу балканским „слободњацима“.

Тако и Младотурци. Нечувеним насиљима и неподобношћу изазвали су устанак чак и у ономе крају царства, који им је под старом владавином био најлојалнији и најмирнији, те би сад своју неспособност и свирепост хтјели да оправдају неоправданим сваљивањем кривице на Црну Гору.

Ономад смо на овоме мјесту изјавили, да ми устанак у Арбанији јако жалимо. Рекли смо, да ће младотурска владавина, коју прате и наше добре жеље у раду на препорођају царства, наићи на нашу добру вољу, да се потпомогне стишавању незадовољства у Арбанији у близини наше границе. Ми смо нарочито нагласили, да од смиривања неће бити ништа, ако се буде прибјегавало насиљу. Пошљедица ће бити та, да ће српски и арбанашки живаљ ускакати у наше земљиште, да би спасао бар своју главу. Тијем смо већ и ми, без своје кривице, увучени у догађаје. Ми смо дужни примати све оне, који бјеже к нама, да би сачували свој живот. Вршење те хумане дужности, која припада свакој цивилизованој држави, никако се не може доводити у сукоб са нашом неутралношћу, коју ми искрено чувамо. А Младотурци се управо због те наше хуманости на нас љуте. Они за-

мишљају да би наша неутралност требала да се врши по њиховим појмовима о хуманости, на име: они да гоне топовима и брзометним пушкама обезоружану рају до наше границе, па ту да ми гоњене сачекамо и да их враћамо натраг и још да гледамо како их, обезоружане, на очи наше кољу. Нека нам опрости младотурски „Танин“, на то Црна Гора не може пристати као држава, која је на Балкану највише жртва прилијета за идеје хуманости. Нама је жао, што се не можемо сложити са таквим азијатским схватањем неутралности, заогрнутим плаштом једнога неискреног хуријета.

Према догађајима у сусједној Арбанији ми ћемо и на даље бити неутрални. Једино бисмо препоручили онима у Цариграду, да што прије заведу ред и мир у неспоредном нашем сусједству, јер неред и покољи у нашем сусједству јако узнемирују наше спокојство и по својим пошљедицама оптерећују наш народ материјалним жрт-

вама. Све више се испољава, да они у Цариграду иудешавају ствари тако, како би ове наше жртве биле веће. У интересу је Турске да се наше стрпљење не доведе до крајњих граница, у толико прије, што смо ми непрестано справ ње исправни и вазда смо приправни, ако искрено жели, да јој са наше стране изађемо у сусрет ради стишавања и васпостављања редовних прилика. Међутим, судећи по држању полуслужбенога „Танина“, који нас неоправдано изазива и оптужује, па нам чак и пријети, као да Младотурцима није много стало до мира на Балкану. Пошто су проиграли кредит унутра и споља, хтјели би свој фијаско да забашуре са мало ратне авантуре, и то на рачун Црне Горе, која никога не изазива, већ гледа своја посла.

Бујрум, ако вам је мило! Нијесмо никада ни пред једним нападом узмицали, па нећемо ни пред вама.

Побуна у Арбанији

Из Арбаније нема детаљних извјештаја о свему што се дешава на бојном пољу између побуњеника и турске војске, што се налази око Шипчаника. Према томе и не знају се све потанкости о ономе што се тамо збива. Исто тако не зна се ни шта је до сада учињено, нити шта намјеравају устаници за будућу своју акцију да учине.

Из Турске непрекидно стижу гласови како се живо ради да се у побуњене крајеве пошље што већа војска и како разни извјештаји гласе, до сада су испослана велика одјељења војске, али о њима се још ништа не зна, нити има каква гласа да ће скоро стићи на бојно поље.

У колико се до сада зна, турској војсци, која се налази у побуњеним крајевима, још никаква помоћ није стигла, што је побуњенике у толикој мјери и осоколило, да су пошљедњих дана стали нагло да јуришају и да немиле тамане све оне што су пошли на њих.

Као што из побуњеничких крајева јављају, окршаји су пошљедња три дана тако жестоки били, да је турска војска почела да малаксава и ако јој ускоро не стигне помоћ, биће принуђена да се, јако позрђена, повуче према Скадру, пошто нема изгледа да ће се моћи одржати.

Многи листови донијели су како је Скадар са свих страна опкољен од побуњеника и како спремају јуриш на Скадар. То је нетачно, јер не само што побуњеници нијесу опколили Скадар, него се и не налазе у непосредној близини његовој; они су у непосредној близини Шипчаника сконцентрисани и не помишљају да ударају на Скадар, а још мање је истинит глас како су устаници упали у варош и запалили конак. Напротив, сва пажња устаника сконцентрисана је на оне турске трупе што се налазе крај

Шипчаника и не пада им ни на ум, да своје досадашње позиције напуштају.

Исто тако неистинити су гласови који се тенденциозно шире како побуњеницима прискачу у помоћ Арбанаси, који су били пребјегли зимус у Црну Гору, пошто су се сви ускоци из Скендерије, што су се били склонили у Црну Гору, још много прије овог покрета повратили у своја мјеста, у којима их је побуна и затекла.

Извишљена је вијест и о томе како су десет највиђенијих главара арбанашких пребјегли у Црну Гору да би се састали са Исом Баљетинцем, пошто је Исо, као и сви други арбанашки ускоци, напустио Црну Гору још у почетку самог устанка и на путу је за Скопље.

И изношење како емигранти из Црне Горе упадају све чешће на турско земљиште, било да навалице изазову сукоб са аскером, било да са својим саплеменницима, Арнаутима, који су остали у Турској изврше коју пљачку — произвољно је, јер од свега тога нема ништа у ствари. Дуж наше границе појачане су страже и преко границе се не може прелазити тако сербиз, као што то неки изnose. Свако, ко прелази границу, било оданде у нас, мора да се пријави нашој стражи и она их спроводи, чувајући строго да се не повриједи граница и да се очува што већа неутралност Црне Горе.

И одашиљање бригадира г. Јанка Вукотића у Подгорицу, и појачање пограничне страже и све друго што је до сада од стране Црне Горе учињено, као и све предузете мјере од стране црногорских власти, чине се зато да Црна Гора очува свој потпуни неутралитет у овим крвавим догађајима, у чему се до сада сасвијем и успјело.

До сада још нема вијести какве је размјере устанак узео и је ли се

и у колико распростра, а особито се ништа не зна да ли се устанак проширио и на косовске Арбанасе, за које се вјерује, да неће моћи равнодушно посматрати устанак на нашој источној граници.

Најновије вијести, што смо их добили од наших нарочитих извјештача, ове су:

Порта противу побуњеника

Солун, 25. марта. — Турска влада узмјешла је, да предузме све потребне мјере противу побуњеника у кази Тузе. Ради тога је по предлогу министра војног крај досада одређених трупа одредила и друга војна одјељења, која ће сувим путем и обуњене крајеве како би пресјекла побуњеницима пут према арбанашким племенима, која су се до сада пасивно држала. Овој војсци придружиће се и двије бригаде редифа, које се налазе у Смирни.

Командант операционе војске Шефкет Тургут ишао кренуо се са војском у побуњене крајеве.

Министар војни Махмуд Шефкет ишао, који се налази у Солуну, креће се за Старију Србију.

Интерпелација о побуни

Цариград, 24. марта. — У парламенту је поднесена интерпелација о побуни Арбанаса, на коју је одговорио министар спољних послова, изnoseћи како је устанак чисто локалан. Некоји од говорника покушали су, да представе како овај устанак потиче од туд што га је Црна Гора преко арбанашких ускока изазвала, али је то министар спољних послова одбио позивајући се на коректно држање црногорских власти и на увјерења која су са званичне стране из Црне Горе добили.

Бој се наставља

Подгорица, 24. марта. Излећу побуњеника и турских трупа код Дечића дошло је јутрос рано до окршаја. Судећи по жестокој напори и пушчаној палоби, која се не прекиди, јака се борба води, али, као што су сви изгледи, на штету турских трупа, које су данас око подне почеле да узмичу.

По гласу пушака закључује се, да се турске трупе према Шипчанику повлаче.

Пушчава се чује и са других линија, из чега се закључује, да су се побуњеници раздијелили у групама и да се не туку сви крај Дечића.

Резултат борбе саопштићу вечерас телефоном.

Продирање Арбанаса

Подгорица, 24. марта. — Један дио побуњеника кренуо се у Шалу, гдје су напали на стражу, што се налази у Доњем Шалу. Послије краћег пушкарања, при чему су пала два турска стражара, описједнута стража приморана је на предају. Молећи побуњенике да им сачува живот, побуњеници су од три наест заробљених стражара одузели оружје и сву муницију и пустили их да мирно оду.

Побуњеницима стигла помоћ

Подгорица, 24. марта. — Побуњеним Хотима и Грудима, који се од јутрос са највећом жестокошћу боре са турским трупама око Дечића, стигла је помоћ из Климентина и Кастрата, што је обуњене толико осоколило, да су стали да јуришају на турске трупе, које су и поред свега ујорства почеле да малаксавају и да се повлаче.

Држи се, да ће турске трупе бити принуђене, да напусте Дечиће и да се повуку.

Дечиће заузето

Подгорица, 25. марта. — Јуче послје подне након силне и очајне борбе, која се водила на обје стране ујорно и жилаво, побуњеницима је испало за руком, да турске трупе потисну и да подру према Дечићу.

Дечиће су побуњеници поново заузели.

Успјеси Арбанаса су велики.

Арбанаси побједиоци

ПОДГОРИЦА, 25. марта. — Жестока битка, која се водила јуче изјутра до послје подне, свршила се поразом турских трупа, које су потиснуте толико, да су Дечиће напустиле толије крвава и по њих кобна окршаја.

При јуришу на Дечиће побуњеници су силно осакатили турске трупе, чији су редови јако прорађени.

Још нема детаљна извјештаја о резултатима битке, али се поуздано зна, да су турски губитци велики и да су силну штету претрпјели.

Бој у Кастратима

Подгорица, 25. марта. — Јуче цео дан био је љути бој у Кастратима, који се свршио тиме што су побуњеници потиснули турске трупе на свима позицијама и завладали Кастратима.

Потиснуте турске трупе из Кастрата зауставиле су се на суке кастратске, али потпуно изолисане.

Кастратима је дошао у помоћ један дио Шаља.

Побуњеници се обезбјеђују

Подгорица, 25. марта. — Охрабрени јучерашњим успјехом, побуњеници се сиремају, да ударе на Шипчаник како би га заузели и кренули пут Скадра. Због тога су послали један дио побуњеника под Хум, гдје ће дочекати турску војску кад се буде кренула из Скадра у помоћ турским трупама на Шипчанику.

Побуњеници потискују турске трупе, сиремајући се, да ударе на Шипчаник.

Успјеси Арбанаса

Подгорица, 25. марта. — Приликом јучерашње борбе побуњеници су заробили шездесет Скадрани, који су се борили у турским редовима. Заробљене Скадрани побуњеници су разоружали и оружје и муницију раздијелили својима.

Исто тако се побуњеницима јуче предало много Турака из Диноша, који су помагали турске трупе. И њима су побуњеници одузели оружје и муницију.

Број убијених и рањених је врло велики.

У Диношу су запалили око петнаест турских кућа.

У овоме боју побуњеници су отели око 200 пушака.

Нано је битна текла

Подгорица, 25. марта. — Дводневна киша 22. и 23. ов. мј. спријечавала је веће операције. За то вријеме обје ратујуће странке прикупљале су своје снаге. Арбанаси су за то вријеме добили 600 бораца, а Турцима је стигло из Скадра једва 100 башибозука у Тузи.

Истом јуче у зору око 3 и по сата Арбанаси су ступили у офанзиву. У исто вријеме навали су почеле на 7 мјеста од Врања преко Кастрата до Диноше. У главном борба је имала два циља и Арбанаси су их постигли. Наиме Турци су хтјели од Врања доћи Тузима у помоћ, по Арбанаси су их уз ваздањи жестоки бој натраг потиснули и пролаз заузели. Други је циљ Арбанаса био да заузму гла-

вицу Дечић, која доминира над Тузима и Шипчаником. Око тога се страшиан бој приметно, док најзад Арбанаси нијесу потиснули Турке у шанчеве испод Дечића. Ту су се Турци ушанчили и бране пролаз у Тузи. Послије тога жестокога боја ноћ је прошла само у препуцавању стража.

У овоме јучерашњем боју најжешћи је моменат био када су Арбанаси на Диноше јуришали. Томе је разлог освета Арбанаса на тамошњим Турцима. Турци Диношани обећали су већ више пута, као и они из Јусуф Ђокића, да ће бити неутрални, али Диношани су јуче охрабрени с оних 100 башибозука из Скадра, ударили на Арбанасе, док их ови нијесу тако жестоко дочекали и натраг потјерали, да су се исти Турци у џамију и још једну јаку кућу повукли и затворили. Арбанаси су тада неколико кућа запалили.

У овом јучерашњем боју било је много Турака мртвих и рањених, јер су из Туза долазили у Подгорицу по шест каруца, док су арбанашки губитци незнатни.

Заробљеници и бјегунци

Подгорица, 25. марта. — Приликом јучерашњег сукоба побуњеници су заробили Абас Бектиша из Скадра, брата му и четрдесет и осам Скадрани, који су помагали турске трупе. Пошто су их побуњеници разоружали и одузели им сву муницију, пустили су их. Синоћ су неколико Турака из Јусуф Ђокића ускочили у Подгорицу, а јутрос су 70 башибозука ускочили тражећи заштиту.

На Дечиће се налазе око двије хиљаде Хота, Груда, Клемената и Кастрата, као и један дио Шаља и Миридита.

ПОДГОРИЦА, 25. марта. — Турци су порушили и опустошили католичке цркве у Хоту и Кастрату. Једног брата из Шиша Турци су заробили и затворили у џамију, гдје га муче и нагоне, да им служи по њиховом обреду.

Број заробљеника расте

Подгорица, 25. марта. — Побуњеници Клименти, Боти, Груди, Кастрати, Шкрељи, Речи Хоха и Шаље груписали су са на Дечића одакле наваљују на турске трупе.

Јуче прије подне побуњеници су заробили 90 Турака и одузели им оружје; 40 су заробили прије подне, а 50 послје подне и одузели им оружје.

Бој на Сувом Потону

Подгорица, 25. марта. — Један дио Турака, који се кренуо из Скадра у помоћ турским трупама, пресрели су побуњеници на Сувом Потону и ту отворили ватру на њих. Бој се водио кроз шуме кастратске, када су се Турци повукли.

Ово одјељење побуњеника састоји се из 200 друга, којима је на челу Никола Миращ Љуца, родом из Сува Потока. Њима је задатак, да пресеку пут онима што из Скадра долазе у помоћ Турцима.

Паника у Скадру

Плавница, 25. марта. — Путници, који су данас послје подне стигли из Скадра, причају како је у Скадру завладала паника, на глас да су многи Скадрани заробљени и два трговца да су убијена у борби на Дечиће.

Више од половине радња у Скадру је затворено, а свака веза са побуњеним мјестима је прекинута.

Вијест, да су Турци тражили дозволу од наших власти, да могу своје рањенике са бојног поља пре-

носити преко Плавнице у Скадар, потврђена је.

Борба се још води

ПОДГОРИЦА, 25. марта. — Борба, која се јуче цео дан водила, настављена је данас од ране зоре свом жестином.

Побуњеници потискују турске трупе непрекидно и догнали су их до самог Шипчаника.

Успјеси су на страни побуњеника.

ПОДГОРИЦА, 26. марта. — Приликом јучерашње борбе, која је била силнија него дан раније, побуњеници су заузели Милеш и Врањ. Од свију заробљених Турака одузето је оружје и муниција.

Из побуњеничких крајева стиже глас, да су се и Дибри побунили. Побуњеници све више напредују.

Крвави окршаји

ПОДГОРИЦА, 26. марта. — На Дечиће, око Шипчаника, на Сувом Потону и у свима побуњеним крајевима крвави окршаји никако не престају.

Побуњеници непрекидно продире и крвавим покољима нема краја.

Само у боју, који се водио око Дечића, рачуна се да је погинуло око 200 Турака. Број рањених је велики, а заробљени буљуцима бјеже на све стране.

Побуњеници су до сада запленили много оружја и муниције.

Турска војска на пајама

Подгорица, 26. марта. — Јуче су се из Скадра кренуле три лађе са војском, која се требала тајно искрцати под Хум.

Побуњеници на Сувом Потону, којима је под предвођењем Николе Мираща Љуца стављено у дужност да сузбијају помоћ Турцима из Скадра, одмах су примјетили смир ових турских лађа и ватром из пушака сирјечили су искрцавање турских трупа из Скадра под Хум и потискивали су их даље тако, да је војсци испало за руком, да се искрца тек на кастратске суке. То је гребен, који залази дубље у језеро и на њему је била турска караула и телеграфска станица, које су турци још првих дана порушили. При искрцавању турске војске на суке кастратске устаници су ватром из пушака сирјечавали искрцавање, ушљед чега су многи војници повадали у море, те су их устаници живе хватали и одузимаи им оружје и муницију.

Бој је настављен и пошто се турска војска на гребен искрцала.

Последње вијести

ПОДГОРИЦА, 26. марта. — Побуњеници су заузели све главне позиције у побуњеним крајевима и принудили турске трупе на узмак. Тузи и Шипчаник налази се у опсади.

Жестоки бојеви настављају се и већ је три дана како се на далеко разлијеже одјек топова и пушака, чија урнебесна рика допире и до Подгорице, одакле свијет излази на околне висове и долази до самих Диноша да посматра крваве битке, које се очајно воде са обје стране.

Влада увјерење, да ће побуњеници имати ускоро и Шипчаник у руке, онако исто као што су завладали до сада свима главнима позицијама.

Наше пограничне страже чине драгоцјене услуге бјегунцима и рањеницима, који бјежањем ускачу у нашу границу тражећи заштите наших власти, да би спасли животе своје.

Шипчаник опкољен

ПОДГОРИЦА, 26. марта. — Данас око подне стиже глас са бојног поља, да су Арбанаси сасвијем потисли турске трупе и да су Шипчаник опколили.

Све главне позиције побуњеници су заузели и ударају на Шипчаник. Побуњеници су запалили турско село Хацај.

Српство

Личко-далматинска жељезница. О важности личко-далматинске жељезнице написао је проф. Др. Хавас Ресе опет једну брошуру, у којој са познатом својом стручном спремом са мађарског становишта расправља о превози пруге Огулин — Госпић — Книн наспрам другог пројекта такозване унске жељезнице, те спречним доказивањем обара тврдње присталице пројекта кроз унску долину, како са техничке, тако и санародно-господарствене стране. Историским подацима потврђује, да је у древно римско доба по Лици струила живахна трговина, те да је већ у оно доба сарађен римски државни пут, који је идентичан са сада пројектираном жељезничком пругом, а позната је чињеница, да су Римљани увијек на најбољим подручјима градили путеве. Након 40 годишњег проучавања и предрадна доспјели смо, изводи Др. Хавас, до тога да се на основу нагодбених расправа од год. 1907. та жељезница има градити; далматинско јавно мнијење је задовољно са таквим ријешењем тог питања, а од колике ће свјетске прометне важности бити та жељезница, довољно је показати на то, да ће с њоме Сплет доћи у замјерно важан положај, као трговачка лука, која је близу светском каналу, те нема сумње, да ће велики дио источног промета струјити према Сплету, који ће тако у догледно вриеме постати такмацем Бриндисица. С особитом похвалом се мора истакнути, да писац дошље дно употребљава изворну поменклатуру наших градова, што је према досадашњем искуству изнимка код мађарских писаца, а на жалост и домаћих кад се служе туђим језиком.

Словенство

Јубилеј „Сриједе“. Пуних двадесет и пет година навршило се од како је у Москви основан клуб руских уметника „Сриједа“, коме је задатак да врши међусобно познавање и зближење уметника и да сваке сриједе држи сједнице, на којима својим члановима саопштава све важније новости и открића на пољу уметности. За ових двадесет и пет година овај клуб је много допринио развоју руске уметности и како су сједнице посјећивали разноврсни уметници, то су ове сједнице текле врло интересантно и оригинално. И сами записници клуба јако су оригинални, јер су рађени кичицом и пером и садрже многе радове свију чланова. Клуб је за ово вријеме приредио низ забава, концерата, костим балова и изложба, па је и свој јубилеј обиљежио изложбом слика чланова клуба.

Нове карте за играње. У Љубљани је отворена фабрика карата за играње, које одвајају од других карата у томе што су искључиво намијењене Словенима. На тај начин ће Словени имати посебне карте онако исто као што их имају Нјемци, Мађари и др. У овим картама куне се зову липа, динаре штит, црне мачи, а крсти копље. Лица су у народним костимима и зову се Пољак, Словак, Босанац, Козак, Српкиња, Чехиња, Словенка и т. д. Израда ових карата је врло елегантна.

Босанске ствари. Муслимански и хрватски посланици склопили су опет споразум, управо офанзивни и дефанзивни савез. Најприје се има ријешити аграрна реформа, а по том језично питање, у којем ће муслимани подупирати Хрвате. Прорачун је ријешен и већ је отпочела расправа о аграрној реформи.

Свеславенска изложба у Прагу. Након одуљих преговора између чешких посланика и министар-предсједника Бинерта зајамчила је влада Чесима, да ће правити никаквих неприлика намераваној свеславенској изложби у Прагу у год. 1912. Изложба је заснована у великом стилу.

Мисли

Кад би се свакој лажи ишло по трагу, дошло би се до интриганата и њих би врло мало било кад би се указивали претом.

Многи радије хоће другоме да нашкоде него што теже себи да користе.

Ко у све вјерује, обично ништа не вјерује.

Пакост је у толико одвратнија што јој је дубљи коријен.

Жеље и наміјере нијесу једно исто. Намијере се остварују, а жеље се остављају да се саме остваре, на зато никад и не могу бити остварене.

Земљораднику на размишљање

Прије неког времена управа плуходолске земљорадничке задруге добила је од главне живинарске задруге из Београда једну врсту траве, која се зове комфри (свињарица — свињска трава), а која служи свињама као врло добра храна. Ми још нијесмо имали прилике да лично видимо, до ког је степена корисна ова биљка, те ово доље што слиједи црпимо из упуства савеза земљорадничких задруга број 8, а које је упуство саставио г. Ј. Марковић и у њему описао ту биљку и њену културу.

Наатраг неколико година у цијелој Њемачкој почела се нагло ширити култура нове биљке, која се зове комфри, а која служи свињама као одлична зелена пића. Већином у свим њемачким часописима нађе се понешто о тој корисној биљци.

Г. Ј. Марковић, који је проучавао културу те биљке каже, да се увјерио да је она као зелена пића за свиње ненадмашна, и да је за свакога ко има ма и мали број свиња од велике користи. Писац желећи да се биљка што прије одомаћи описује опширније њено гајење. Комфри (*Symphytum asperitum*) поријеклом је са Кавказа и спада у фамилију гавеза (*Symphytum officinalis*).

Дуговјечна је биљка, лишћа зеленкастог и веома сочног, са наличја нешто непелавао-сиве боје и обраслог кратким и меканим маљама.

Не могу јој шкодити ни најачи мразеви, а такођер ни суше и велике врућине.

Врло је бујног раста, расте цбунасто у висину до једног метра. Има чланкаст црн коријен, који се дубоко у земљу спушта.

Расте на подводним а тако и на посушним земљама, на лаким пјескуљама као и на тешким глинама.

Дакле *земљу не пробира, а то је за привредника од велике важности*. Цвијет јој је звончаст отворено црвене боје. Сваке 14 дана од почетка априла до краја октобра даје дебео откос зелене хране за свиње, а радо га једу и телад.

Избор мјеста за сађење. Како је свињарица дуговјечна биљка то за њену културу треба одабрати такво земљиште које није особито подесно за културу других усјева. Најбоље је изабрати таква мјеста којима се слабо користимо а таква су земљишта окрајци од њива, брегови канала — жарова — дубодолана и др. На овај начин искористићемо земљиште од кога иначе нијесмо имали никакве користи.

Свињарица једном засађена на оваким мјестима може много година — вјечно остати. Разумије се, онај који хоће да је гаји у већој количини мора одредити нарочито поље као за дјетелину.

Припремање земљишта. Кад се свињарица сади једном за свагда, то и земљиште треба побоље припремити. Земљу треба с јесени 25—30 сан. преорати или прекопати, па је онда изравнати. Послије тога земљу треба наћубрити (нагнојити) прегорелим ђубретом и плитко ђубре заорати. (15 сант). Ко хоће да производи резнице за сађење, то треба земљу да прекона до 50 сант. и добро наћубри.

Сађење. Ова се трава размножава коријењима или коријењима главицама. Уз ме се мотика те се на њиви по затегнутом каналу (туњи) уздуж њиве начине бразде, али не дубоко него само да се објележе мјеста гдје ће се коријењи засадити. Бразде треба да се уздуж и попрјекно њиве провуку 35—40 сан. Тамо гдје се бразде састају сади се по једна главица или по један комад коријена у дужини од 8 см. Сади се у дубини 10 до 12 см. Није осјетљива на ране и позне слане за то се може садити с прољећа чим се зима просуши, а најкасније до марта мјесеца.

Њега. Свињарица је потребна њега само прве године, а када ојача не могу је разне траве савладати. Прве године кад израсте за један длан висине треба је опраштити.

То се праћење може и раније обавити ако трава заузима маха. Послије 3 недеље треба је поново опраштити. Идућих година треба је рано с прољећа (крајем фебруара) окопати мотиком да би се земља између редова саситнила.

Жетва. Жетва се врши преко цијеле године и сваки дан према потреби и броју свиња, тако да преко цијелог лета имају свиње свакодневно зелене пиће. Кад се сјече у малој количини онда се стабљике сјеку с лишћем до главе, а у већој коси се косом или жање српом.

У првој години добиће се први откос у јуну мјесцу, други у августу а трећи у октобру. У другој и шљедећим годинама жање се сваких 14 дана. У сушним годинама може се свињарица 5—6 пута косити. На једном ралу може се годишње добити до 18.000 килограма зелене пиће, и то је количина којом сељак мо-

же за 90—100 комада свиња, преко цијелог лета да има довољно зелене пиће.

Свакоме је привреднику познато од какве је важности за свиње зелена храна, па пошто свињарица пружа највећу количину зелене пиће за то се она мора сматрати као зелена храна првог реда.

Она то заслужује с тога јој се у Њемачкој и одаје онако велика важност, гдје се њена култура ванредном брзином шири. Свиње траже сочну зелену храну. Трава идетелина брзо одрвени с тога преко лета нијесу за зелену пићу, ако се нарочито не припреме и с каквом другом храном не помијешају.

Код свињарице је то обратно јер, она што се више коси, то јаче буја и даје сочније лишће. Млада прасад веома је радо једу, крмаче имају више млијека за одојчад, а свиње у опште јаче се и брже развијају кад се овом сочним зеленом пићом хране.

*

Као што се из горњег описа види, ова је биљка од велике користи, те је разлог да се с њеним гајењем упозна наш сељак.

Наш сељак ма био он и најсиромашнијег стања гаји бар по једно свиње.

Хљеб купује и с трудом га зарађује, али ипак неће да годину „осуши“ т. ј. да остане без прасца. Наравна ствар да ће њему ова биљка бити од велике користи и за то је разлог постарати се да се њена култура у нас одомаћи. Особито ће бити од велике користи за оне привреднике, који гаје свиње у већој количини као напр. у Зети и др. мјестима. Сви ми знамо колико вриједи кад се у пучину лета да крмачима нарамак траве. Сваки сељак има по неки комадић земље гдје може без штете засадити горе споменућу биљку.

На земљорадничким задругама је да код нас баре опробају ову биљку, а унапријед се надамо да ће бити добар успјех пошто је препоручује Савез Земљор. Задруга у Краљевици Србији.

Глухи До, 24. марта.

В. Петар Војводић

обл. еконоа у оставци.

Раднички конфликт у Тандилу

— Један Црногорац рањен, а многи затворени —

Буенос Аирес, 17. фебруара

У понедељак 14. фебруара био је крвави конфликт између радника плочњака у Тандилу и месне полиције.

Радник плочњака Св. Вјескослава „Santera San José“, власништво фабрике Франко и Друг., Стјепан Маручић (Далматинац) би лишен радње и притом мораше оставити и стан, којег му друштво даваше бадава.

Но он стан не хоћаше оставити, све догле док не нађе зараде у ближем плочњаку, те због тога га фабрика тужи полицији и би одведен у затвор.

Радници плочњака, код ког он прије рађаше, намах оставише радњу њих двојста на броју, те уредивши се у четворедове кренуше пут полиције да на силу избаве друга из тамнице.

Но полиција их дочека наоружана московкама, те им спријечи улаз, те намах стане силна граја и рика радника, тражећи намах да им буде друг Маручић пуштен на слободу.

На то изађе полицијски комесар Пеирано, казавши им да не треба те демонстрације да праве, већ нек пошаљу два три радника из њиховог круга у полицију и да ће им саслушати жеље њихове, казујући им нек се остали разиђу.

Радници намах пошаљу два делегата у полицију, а остали пођу на трг и на клупе трга засједну.

На четири сата оставе радњу и остали радници оближњих плочњака тако, да их се сада окупило до хиљаду на броју.

Настану сада на тргу раднички разговори, те полиција намах ухапси три говорника Молара, Ромау и Конфорте.

Сада и још жешће се угријаше радници, те кренуше пут полиције изискујући слободу ухапшених другова, те не постигнувши то, извадише своје револвере и стадоше пуцати на полицију.

При сукобу би рањен полицијски комесар Сезама, официр полиције Неурано, стражмestar Алтамарино и убијен стражместар Бенгер.

Од радника би убијен Рудолф Мештровић, а рањени Еранха, Алфонзо и Вуко Вукаловић (Црногорац).

На то надође пјешадија под заповиједништвом мајора Подеста и испостави ред, позатворивши их око двије стотине радника, између којих има и приличан број Црногораца, те се води судбена истрага да се казне главари нереда, под надзором судца Канмеила.

„Материнска Ријеч“ о томе догађају доноси:

У Тандилу (покрајини Буенос Аирес) имаде много мраморног камена, те је запослено највише талијанских затим шпа-

њолских радника а и тамо је доста бројна и црногорска колонија.

Тандил је постао у ове дане гласовит ради крвавих догађаја, који су се тамо збили, а у којима је пало жртвом и више Црногораца.

Сукоб с полицијом догодио се дне 27. прошлога мјесеца. Око 500 радника захтјевало је слободу двију ухапшених радника Талијана, за које полиција вели да су анархисти, дочим радници тврде све обратно. Дошло је до сукоба, 12 радника је рањено, рањен је такођер редар Бергер, који је дан затим преминуо. Преминуо је такођер један радник Црногорац именом Рудолф Мудровић, ожењен, 25 година стар.

Дан затим је дошло мноштво нових редара Ухапшено је без икаквих обзира више радника, многих који нијесу ни из далека мислили на икакав изгред, те се поступало с њима немилосрдно. Дне 28. био је Тандил као у опсједнутом стању, пронале су наравски месопустне свечаности.

На 1. марта радници се вратили на посао. Ухапшено је око 500 радника, међу њима доста Црногораца. Опћи је глас, да је главни кривац свему злу полицијски комесар Лезама, који је такођер у сукобу рањен. Лезама је самовољан човек и хтио би да заповједа попут паше, мрзио је раднике и њихову радничку организацију „Union Obrera“.

А имаде и других гласова, да у друштву „U. O.“ имаду ријеч многи талијански анархисти и у опће људи екзалтираних идеја. Гледе полиције постоје разна мнијења. Опће мнијење је да се комесар Лезама мора селити и доћи други способни човек на његово мјесто. По даљим вијестима био би умро и други Црногорац некоји Петровић, те један Талијан и један Турчин. Више је радника пуштено на слободу.

Из писма једнога нашега претплатника Црногорца од 2. ов. мјесеца разабиремо да је убијен само један Црногорац њеки Бекица Ц. Вуковић.

А сада.

Браћо Црногорци чујте!

Лијепо и паметно је да се у чисто радничким стварима, за радничке интересе сложите с радником другог народа Али морате бити на опрезу. Ви сте браћо одвећ искрени, одвећ поштени, одвећ вјерујете сваком шарлатану, који макар и по коју истину рекао, изрече такођер и тешких кривих наука.

Будите радници пријатељи и сложни са сваким радником у оправданом вашим захтјевима, али чувајте се, да вас не заведу баш они, који највише брбљу о слободи, о правци а то су вам у највећем дијелу такозвани социјалисти и анархисти!

Чувајте их се и нећете се кајати!

Они су кадри замијешати кашу па сакрити се а ти мој јадни пренаивни и препштени Црногорче туци се за друге и умирај од смртоносног зрна.

Знамо да има кривње много у полицији. У некојим мјестима редари су прави разбојници, али управо зато ваља бити на опрезу.

У талијанским листовима читали смо, да су најглавнији кривци Шпањолци и Црногорци!

А ево наше главе ако није Црногорац најпоштенји и најневинији између свију тамошњих радника, него нашло се више смутљиваца, особито талијанских социјалиста и анархиста, који су лијепо употребили прилику да комесар Лезама не трпи раднике, пак онда замјетнули смутњу, дигли буњу, побрали пете а јадан Црногорац пао је мртав на тле.

Браните Ваше радничке интересе, држите се лијепих наука о Богу и поштењу научених на рођеним кршењима. Будите опрезни пред талијанским шарлатанима пак ћете тиме најбоље проћи.

Део Бог да би овај немили случај био науком за у будуће.

Кратке вијести

Наоружавање Француске. У сенату је за расправе о грађњи нових оклопница сенатор Плесиере протестовао против прекомерног наоружавања. Министар морнарице Делкасе упозорио је на то, да је њемачки државни канцелар нагласио, да се опште наоружање не може провести. Зато се Француска мора оружати, да не заостане. Сенат је одобрио основу.

Устанак у Мароку. „Daily Telegraph“ јавља из Тангера, да је положај у Фезу и у његовој околици постао врло озбиљан. Први Европејци су се већ преселили у европске консулате.

На далеком истоку. „Ново Време“ јавља из из Харбина, да су ондје концентрисане јаке кинеске чете и да кинеска влада купи многе добровољачке чете.

Избор у Аустрији. Нови избори за царевинско вијеће ће биће на 30. маја, а ужи недељу дана касније.

Крамаржова кандидација. Крамарж се неће кандидирати у свом досадањем котару, него у Прагу, гдје му је мандат осигуран.

Дефицит бруселске изложбе. Изложба је довршена са дефицитом од 446.528 франака.

Колера у Угарској. Морнар Иван Сурган оболио је у Острагону од колере.

Пожар у цркви. У једној покрајној капелици stolне цркве породио се у Буђевице пожар. Међу осталим изгорела је једна олтарска слика у вриједности 10.000 круна.

Укинута тјелесна казна. Дански је одбор прихватио предлог, да се тјелесна казна укине.

Ратни буџет у Француској. Комора је довршила расправу о прорачуну за ратно министарство.

Бетман-Холвег генерал. Пригодом спуштања ратног брода „Кајзер“ у Килу у море, именовао је њемачки цар државног канцелара Бетман-Холвега генерал-мајором.

300 ратних авиона. Руско ратно министарство наручило је за 6 милиона рубаља 300 ратних авиона, који морају сви бити до лета готови.

Оробљен влак. Недалеко постаје Кастил Ветрано у Италији напали су и зауставили забрауљени разбојници експресни влак и оробили поштански вагон, у којем је било 190.000 лира и петрагом ишчезли.

Куга. У Кируну (Манџурија) се већ десетак дана дневно установљују по два случаја куге.

Дневник

Сензације о Краљевој болести.

Извјесни биоградски листови саопштавају измишљене вијести о болести Његовог Величанства Краља. Један биоградски лист саопштио је, да се ономадне разнио глас чак и о смрти Краљевој.

Не знамо, чему те сензације, осим ако немају какав ружан смјер. Извор им је, свакако, мутан.

Његово Величанство Краљ налази се, Богу хвала, у најбољем здрављу. То је могао запазити и многобројни народ, који Га је јуче имао прилику видјети у шетњи на дворским колима.

Отпутовао на Тополицу. Његово Краљ. Височанство Краљевић Нашљедник отпутовао је за два три дана на Тополицу.

Вратила се. Њено Краљ. Височанство Књагиња Наталија вратила се ономад са Крушевца на Цетиње.

Нетачна вијест. Неки страни листови јављају, да је, у вези са догађајима у Албанији, извршен један дио мобилизације црногорске војске. И та је вијест потпуно нетачна.

Мјере на граници. Како нас извјештавају из Подгорице, г. бригадир Јанко Вукотић, којем је повјерена тешка дужност, да пази на ред на источној граници због догађаја у Арбанији, предузео је најоштрије мјере ради потпуне исправности са наше стране. Ма да је у оваквим приликама, кад у најближем сусједству бивају паљене куће и гоњена нејач, веома тешко сузбијати духове нашега племенитога народа у границе равнодушности, ипак је г. бригадир Јанко, држећи се наредба са Цетиња, негдје тактом и опрезношћу, а негдје стро-гошћу законском успио да прибави пуну важност предузетим мјерама за исправност на источној граници.

Доситијево вече. Синоћ је Зетском Дому било у спомен стогодишњице смрти Доситија Обрадовића Доситијево вече, које је изведено на опште задовољство свију присутних. На њему је гимназиски хор отпјевао неколико лијепих пјесама, држан је говор о раду и заслугама Доситијевићем и приказано је неколико сцена из „Књаза Арванита“. Од стране Двора присуствовао је Њ. Кр. В. Књаз Мирко.

Поштанске упутнице. Да би се олакшало публици, цетињска пошта је увела засебно уплату и

исплату упутница, што се до сада вршило на једном мјесту, те ће тако тиме саобраћај бити у многоме убрзан, те публика неће као до сада морати да дангуби око исплате и наплате упутница.

Тамбурашко друштво. Прво хрватско пјевачко и тамбурашко друштво „Звјезда“, које стоји под управом Франа Марша, на нарочити захтјев задржало се још неколико дана на Цетињу. Ово ваљано тамбурашко и пјевачко друштво имало је част да на Ријеци Црнојевца, гдје је пошло по нарочитом позиву, приреди концерат у Двору, на коме су присутни били Њ. В. Краљица Милена, Њих. Вел. Краљевић Нашљедник и Њагиња Нашљедница и Њ. Кр. В. Њагиња Ксенија. У четвртак у вече друштво је имало част да гостује у Двору у присуству Њ. В. Краља Господара, Њих. Краљ. Вис. Њаза Мирка и Њагиње Наталије и Њ. Кр. В. Њаза Петра, гдје је наишло на врло лијеп пријем. Друштво сада концертује у гостионици Јевта Томића врло топло предустретнуто од стране грађанства.

Духовни концерат. Прво црквено-пјевачко друштво „Његош“ свој духовни концерат, који је требало да има у недјељу, одложило је за Цвијети.

Царински одјељак у пошти. Пошто се показало, да публика много дангуби и да се примање поштанских пакета са стране јако отежава што су се пакети из поште предавали царинарници, то је покренута мисао, да се при овдашњој пошти установи нарочити поштанско-царински одјељак, у коме ће се од сада поштанске пошилке из иностранства царинити и наручиваоцима одмах уручавати као што се то практикује и на страни. Како је ова мисао врло корисна и погодна како за публику тако и за царинске власти, то се надамо, да ће се што прије привести и у дјело како би од туд и промет поштанских пакета био знатно олакшан.

Позориште. Вечерас се даје „Пријатељ из Лијона“, комедија у три чина од Баријера и Тибуста са новом подјелом улога. Сјутра, у недјељу је „Дон Цезар од Базана“, драма у пет чинова од Е. Адолфа и Диманоара.

Вријеме. Јутрос нам је освануо ружан кишовит и хладан дан. До 9 час. прије подне падала је киша, помијешана са снијегом. Вријеме је влажно и хладно. Лијепоме прољећу још нема изгледа.

Исправка Барског Друштва

— Пожар у барском пристаништу —
Господине уреднице,

У 22. броју Вашег цијењеног листа изашла је међу домаћим вјестима notiца „Пожар у барском пристаништу“, у којој је нетачно представљен поступак „Барског Друштва и Друштва Оријент“ те и неправдано нападнута њихова савјесност и уредност, па вас молим, да у наредном броју будете добри на истом мјесту утврдити ове чињенице као тачне:

1) Чим је око десет часова прије подне онажен дим на слагалишту запаљивих материја, чиновници и представници Барског Друштва и Друштва Оријент позвали су своје раднике да гасе пожар, нарочито упућујући их да на првом мјесту склопе бензин, означавајући им изриком да на слагалишту има седамнајест кашета бензина а не тридесет бачева, и мјесто гдје се оне налазе, које је било с друге стране слагалишта, одакле се пожар појавио. Мјесна власт је раднике зауставила и није им дала да са приближе слагалишту.

У исти час представници Друштвени послали су за ватрогасну пумпу из Монопола, али је власт и њу зауставила. Тек у 11 сати власт је допустила да се радници приближе слагалишту и пумпе

довучу, те се тада и ако је већ било дошкан, будући да је пламен обузео био већи дио слагалишта, могло ипак спасти осам кашета бензина.

Према наведеном нетачно је наведено у поменутој notiци: да су представници Барског Друштва и Друштва Оријент спречавали власти и народу да гасе пожар, и да нијесу знали колико има и на ком мјесту у слагалишту бензина.

2) Нетачно је такође достављено, да се је на слагалишту налазило 2000 лама слатког уља једног црногорског трговца, те да је оштећен са 20.000 пера, будући се тамо апсолутно није робе није налазило осим припадајуће Друштву Оријент и један мали дио Барском Друштву.

Из ових чињеница увијек, г-не уреднице, да представници Друштвени нијесу ни несавјесни ни неуредни били, и да на њима није кривица, што се пожар није угасио на вријеме. Пожару узрок надамо се, пронаћи ће строга истрага, која се по овоме води, на лицу мјеста.

Није искључено могућност да је ово хотимична паљевина, што је и дало повода Друштву Оријент, да обећа награду ономе који би проказао и утврдио кривца.

Примите, г-не уреднице, и овом приликом увјерење мог одличног поштовања
за Барско Друштво
Лерко.

Разне вјести

Спаљивање мртваца. Број спаљених мртваца у њемачким крематоријима престане расте. Ако и није овај број тако велик у фебруару као у јануару, али је опет за 43 по сто већи него исти мјесец прошле године. Међу 24 крематорија са 615 спаљена Шемније је са 70 спаљених на првом мјесту. Онда долази Лајпциг и Гота свако са 55 спаљених.

Огроман кит. Рибари из Фленсбурга замолити су поморску управу, да ухвати једнога кита, који већ неколико недјеља плови у Фјерду и силно смањује рибарима лов. Скотски брод „Württemberg“ је на то одаслао неколико торпеда, који су кита нагјерали на обалу, гдје су га устријелили ратни морнари. Кит је био дуг 20 метара, а био је тежак 20.000 фунти.

Умјетна крзна. „Nature“ извјештује о новом начину прављења вјештачког крзна, што је изумо Француз Марше и већ падао патентирати. Изум се састоји у двоструком искоришћењу крзна. Кожа и длаке се једно од другог одијели и свако уновчи за себе. Поступак се састоји у томе, да се крзна положи тачно једно покрај другог у хемиску смрзавању. Са свих страна дође онда вода и крзна се са овом водом смрзну. На тај начин се добију велике ледене санте, у чијој средини је крзно замрзнуто. Сада се отпили кожа, а када се ова открије способна је за учињање. Преостала ледена санта, у којој су замрзнуте длаке на доњој се страни мало притали тако, да длаке мало вире. Онда се ова плоча намаже са посебном растопином каучуха и онда пусти да се осуши. Када се све открије и леда нестане остају велика крзна без шавова, која су јевтинија него крзна са наравном кожом, јер се скупа кожа опет продаје. Са друге стране опет ова крзна не заостају за природним, што се тиче трајности.

Највећи човек на свијету. Највећи човек на свијету, разумије се, да је Американац, један млад Јенки по имену Вилинс који је висок 2 метра 48 сантиметара. Чудновато је да је овај дин кад се родио био сасвијем нормалне пропорције и тежио онда само 3 килограма 628 грама; није дакле показивао никава суфицит, већ прије дефицит у својој тежини.

И као мало дијете био је прије малишан, нити би ко могао и помислити да ће од њега доћи нешто постати други Голијат. Али одједном је почео да расте преко мере тако, да је у десетој години био висок већ 1 метар и 82 сантиметра; а кад му је било 18 година достигао је горњу висину.

Што је интересантно овај Вилинс је и врло образован, што је рјеткост код јако развијених људи. Али он радо врши и тјелесна вјежбања и у стању је да једном руком подигне у вис велику тежину. Гете и Шекспир нијесу то били у стању... Они су били само једнострано образовани.

Кинески глумци. Кинеза глумци не уживају баш велике симпатије. Глумац, који би заве одјевојку из добре породице, кажњаван је са сто батина, па макар се и оженио том дјевојком; и још многа друга понижења мора глумац да трпи. Успркос свему томе и у Кини многи се одају глумачком позиву. За прости народ представљају путујући глумци, који постављају бину

час на отвореном пољу, час у каквом тјеснацу, а пошто немају никаквих реквизита, то се служе свим могућим средствима. Објешена свијетла представља мјесец кад је потребно, као на примјер у комаду „Борба са месечевом аждајом“. У једној другој драми која се зове „Побуна мора против брјегова“ брјегове играју неколико људи, који јуришу једно на друго. У једној јуначкој драми треба један глумац да игра ђенерала, који води кинеску војску противу непријатеља. Он маше бичем у једној руци, а другом прави покрете као да држи узде од коња; тиме хоће да покаже, да јашу на коњу; на заповјед: „напријед ступај!“ пођу напријед четири човека, који представљају побједоносну кинеску војску, а иза кулиса испале неколико пушака. Генерал пројаше на челу своје војске неколико пута преко позорнице; затим задржи своје трубе и коња и окренувши се публици рече: „Ми смо у непријатељској земљи“.

Позориште и умјетност.

Позоришне демонстрације у Паризу. Прије неколико дана избиле су силне противјидовске демонстрације у „Theatre Francais“, уперене против Хеирија Бернстайна, познатог писца драме „Израел“. Први скандали почели су за вријеме представе Бернстайновог дјела „Après moi“, те су се дуго настављале. У позоришту је дошло до бурних сцена тако, да је морала полиција да посредује. Палили су новици против жидова а особито против Бернстайна, који је војни бјегунац и жидовска кукавица. За вријеме демонстрација ухапсила је полиција двадесет демонстраната, међу њима и Леона Долеа.

Осјечко позориште у Опатији. Осјечко хрватско позориште доскора ће поћи на гостовање у Опатију, гдје се већ образовао одбор, који ће посвршавати све предрадње за гостовање. Купалишно повјерство већ је одредило позоришту неку субвенцију, па се очекује и од тамошње општине да и она прискочи у помоћ достојном припомоћи.

† Фриц Ухде. Многогодишњи вођа минхенске сепесонистичке сликарске умјетности Фриц Ухде, преминуо је у су-

боту у 63. години живота. Родио се 22. маја 1848. год. у Волкенбургу, у Саској гдје је и прву младост провео. У 18. години пошао је на академију у Држбјане. Пошто се није могао никакко сложити с назорима својих учитеља, бацно је кист и палету те се посветио војсци. Године 1870. био је у ратном походу као официр. После десет година војничке службе иступио је као коњички капетан, да се и опет посвети сликарству. Овај пут га не хтједоше ни Пилоти, ни Дизел у школу примити. По савјету Мункачијевог отиђе право у Париз. Од тада те почео стварати дјела умјетности, те данас његове слике красе многе признате галерије, па и дворски музеј у Бечу. Прекрасне су му слике, које приказују поедине религиозне моменте као „Пустите к мени дјецу“, „Рођење Исусово“, „Проповијед на језеру“, „Жено, зашто плачеш“, коју је купио бечки дворски музеј.

ОГЛАСИ

Објава

Молим све моје дужнике који ми давно дугују, а и поред мојих опомена неће да ми плате, да у најкраћем року подмире своје рачуне. У противном случају бићу принуђен тражити јавним путем.

Цетиње.

4—6

Васиљак Теодоридес.

26—50

НАЈВЕЋА ТВОРИЦА И ТРГОВИНА СРП. ПРАВ. ЦРКВ. УТВАРИ НИКОЛЕ ИВКОВИЋА У НОВОМ САДУ

Позната је да нема конкуренције, у јефтиним ценама, а још мање усавршено доброј изради црквених утвари, а све ово још надмашује моје огромно

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ

Одежда, литија, неба, барјака, крстова, кандила, полијелеја (ћока), плаштаница, кивота, свећњака, путира, пјетохљебница и икона у свима могућим врстама за цркве, домове и т. д. све што у ову струку спада. Иконостасе израђујем тачно по плану на потпуно задовољство мојих пошених муштерија. У плановима имам велики избор.

Свештеничке хаљине израђујем сасвим тачно и добро, то јамчи моја дугогодишња пракса. Шешира, камилавки и појасе имам увек највећи избор.

НАРУЧБИНЕ ВРШИМ ТАЧНО И ОДМАХ

Адреса за писма и наручбе:
Nikola Ivković, Ujvidek (Novi Sad) Ugarska

1—30

ЗАКУПНИЦИМА ОПШТИНСКИХ БАРАКА

НА ЗНАЊЕ

Јефтиније и тачније него код трговаца у Трсту и Бечу.

Можете код мене добити све врсте фишека (патрона) за револвере и флорберте, капсула и др. ловачког прибора.

У МАЊИМ И ВИШИМ КОЛИЧИНАМА

На захтјев одмах извјештавам о цијенама и другим условима.

ВИДО Н. МАТИНОВИЋ
— ЦЕТИЊЕ —

4—5